

සිංහල රුපය අකාරාදිය

ප්‍රකාශනය
රාජ්‍ය හා ජාත්‍ය දෙපාර්තමේන්තුව

© රාජ්‍ය භාෂා දෙපාර්තමේන්තුව

ISBN 978 - 955 - 9180 - 45 - 6

ප්‍රකාශනය

රාජ්‍ය භාෂා දෙපාර්තමේන්තුව

නියාමනය හා අධික්ෂණය

කේ. එස්. ආර්. පෙලේරා මහත්මිය
ඡම්බන්ද මහලල්කම් මහතා

රාජ්‍ය භාෂා කොමිෂන් ජනරාල්

සහකාර කොමිෂන්ස්, රාජ්‍ය භාෂා දෙපාර්තමේන්තුව

සංස්කරණය, අවසන් සංස්කරණය හා උපදේශනය

දේශමානා සම්මානීත මහාචාර්ය ජේ. ඩී. දිසානායක මහතා

ලේඛක මණ්ඩලය

මහාචාර්ය ජේ. ඩී. දිසානායක මහතා
ඡම්බන්ද මහලල්කම් මහතා
සුරියා සමරටිර මහත්මිය
සංඛ්‍යා දහම් සෞදුරුවිල මහතා
රයන්ත දීපවන්ද වෙන්තසිංහ මහතා
එස්. ඩී. ඩී. වතුරංග මහතා

කොළඹ විශ්වවිද්‍යාලය

රාජ්‍ය භාෂා දෙපාර්තමේන්තුව
රාජ්‍ය භාෂා දෙපාර්තමේන්තුව
රාජ්‍ය භාෂා දෙපාර්තමේන්තුව
රාජ්‍ය භාෂා දෙපාර්තමේන්තුව
කැලණිය විශ්වවිද්‍යාලය

සම්බන්ධිකරණය

සුරියා සමරටිර
සංඛ්‍යා දහම් සෞදුරුවිල මහතා
නිහතමානී වැකවේගෙදර

රාජ්‍ය භාෂා දෙපාර්තමේන්තුව
රාජ්‍ය භාෂා දෙපාර්තමේන්තුව
රාජ්‍ය භාෂා දෙපාර්තමේන්තුව

පරිගණක පිටු සැකසුම හා මූලුණය

සී/ස. ඇම්.වී. ගුණසේන මුද්‍රණකරුවේ සහ (පුද්ගලික) සමාගම
අංක 20, සාන්ත බස්නියම කන්ද, කොළඹ 12.

සිංහල රුඩී අකාරාදිය

හැඳින්වීම

සිංහල සහ දෙමළ භාෂා ශ්‍රී ලංකාවේ රාජ්‍ය භාෂා වේ. මෙම භාෂා හදාරන්නන් හට ප්‍රයෝගන්වත් වන සිංහල සහ දෙමළ ගුන්ප සම්පාදනය කිරීම රාජ්‍ය භාෂා දෙපාර්තමේන්තුව වෙත පැවති ඇති ප්‍රමුඛ කාර්යභාරයක් වේ. ඒ අනුව දෙවන භාෂාවක් ලෙස සිංහල භාෂාව හදාරනු ලබන දෙමළ මාතා භාෂකයන්ට මෙන්ම සිංහල භාෂාව සම්බන්ධයෙන් වැඩිදුරටත් කරුණු අධ්‍යායනය කිරීමට උනන්දු වන විද්‍යාර්ථීන්ට ද ප්‍රයෝගන්වත් වීම පිළිසි මෙම ගුන්පය සම්පාදනය කර ඇත.

කිසියම් භාෂාවක් දෙවනි භාෂාවක් ලෙස හැඳිරීමේ දී පුරුණ කළපුතු කරුණු දෙකක් ඇත.

- ව්‍යාකරණ රටා සමුදාය (Grammar)
- වචන කේෂය (Vocabulary)

සිංහල ව්‍යාකරණ රටා ඉගෙනීම සඳහා ප්‍රමාණවත් පාඨ ගුන්ප සම්පාදනය කර තිබූණත් සිංහල වචන කේෂ හඳුන්වා දීම තව දුරටත් ඉදිරියට සිදු විය යුත්තකි. එවැනි කේෂ ගුන්ප අත්පොත් වශයෙන් අකාරාදී පිළිවෙළට සැලසුම් කිරීමේ එක් උත්සාහයක් ලෙස 'සිංහල රුඩී අකාරාදිය' නමැති මෙම පරෝශණ ගුන්පය හැඳින්විය හැකි ය.

රුඩී අර්ථය යනු ක්‍රමක් ද?

භාෂාවක ඇති සැම වචනයක ම අර්ථයක් ඇත. ව්‍යවහාරයේ පවතින කිසියම් පදයක් රුඩීයක් ලෙස පිළිගැනීමට නම් රට පදනම් වන වාචාර්ථයක් ද එය ඉක්මවා ගිය රුඩී අර්ථයක් ද රට තිබිය යුතු ය. රුඩීය යන්න වාචාර්ථය ඉක්මවා යන්නකි. ඒව භාෂාවක එක් ලක්ෂණයක් නම් කළින් කළට සංස්කෘතිය සමඟ සංස්හරණය වී භාෂාවක භාවිතය වෙනස් වීම සි. භාෂාව ඉගෙන ගන්නා ආයුතිකයන්ට එක්වර රුඩී පදය අවබෝධ කර ගැනීමට නොහැකි වෙයි. රට හේතුව එහි ඇති සැගවුණු ද්වීත්ව අර්ථය සි. එබැවින් දෙමළ මාතා භාෂිකයන්ට පමණක් නොව සිංහල භාෂාව වැඩිදුර හදාරන විද්‍යාර්ථීන්ට ද මෙම රුඩී අකාරාදිය මතා පිටුවහලක් වනු නියත ය.

භාෂා පරෝශණ භා ගුන්ප සම්පාදන අංශය

අකුරක් ගාහේ කියවනවා -

වාච්‍යාර්ථය : හාජාවේ ඇති හැම අකුරක් ම ගැනෙන සේ කියවීම

රැසී අර්ථය : ඉතා උවමනාවෙන් හෝ ඉතා සැලකිල්ලෙන් යම් ලේඛනයක් කියවීම

"තාත්තා අන්තිම කැමති පත්තරේ අකුරක් ගාහේ කියෙවා"

අකුරක් නෑර -

වාච්‍යාර්ථය : අක්ෂර වින්‍යාසයයේ සියලුම අක්ෂර ඇතුළත් වන පරිදි

රැසී අර්ථය : යමක් කියවන විට එහි අන්තර්ගත සියලු දේ ඉතා සූක්ෂ්ම ලෙස සම්පූර්ණයෙන් ම කියවීම

"අම්මා පත්තරයක් ගන්තම අකුරක් නෑර කියවනවා"

අකුරට වැඩ -

වාච්‍යාර්ථය : පොතේ සඳහන් ආකාරයට වැඩ කිරීම

රැසී අර්ථය : තමන්ගේ රාජකාරියේ ඉල්ලීම් දිනාගැනීමට වෙනත් කිසිවක් තොකාට තම රාජකාරිය පමණක් සිදු කිරීම

"අද සිට දූස්තරලා අකුරට වැඩ"

අකුල් හෙළනවා -

වාච්‍යාර්ථය : කටු පඹුරු සහිත කුඩා ගස් කපා දැමීම

රැඩී අර්ථය : යම් පුද්ගලයෙකුගේ දියුණුවට බාධා කිරීම

"මොනදේ කරන්න හැඳුවත් මිනිහ එකට අකුල් හෙළනවා"

අට පහ තොදන්නා -

වාච්‍යාර්ථය : අටසිල් හා පන්සිල් තොදන්නා

රැඩී අර්ථය : යහගුණ කිසිවක් තොදන්නා

"අටපහවත් දැන්නේ නැති එවුන් එක්ක මොන කතා ද"

අටුවා රිකා නැතුව -

වාච්‍යාර්ථය : 'අටුවා' යනු අටියකථාය. එනම් යම්කිසි ග්‍රන්ථයක එන කරුණු පැහැදිලි කිරීම පිශිස ලියවෙන විවරණ ග්‍රන්ථයයි. 'රිකා' යනු අටුවාවක එන කරුණු තව දුරටත් දිර්ස ලෙස පැහැදිලි කිරීම පිශිස ලියවෙන ග්‍රන්ථයයි

රැඩී අර්ථය : කිසිවෙකු යම් යම් කරුණු අනවායා වශයෙන් දිර්ස ලෙස විස්තර කිරීම.

"කියන දෙයක් කියාපං අටුවා රිකා නැතුව"

අඩ් පණ වෙනවා -

වාච්‍යාර්ථය : ප්‍රාණය අර්ධයක් අඩු වීම

රැසී අර්ථය : යමිකිසි කටයුත්තක් අතිය වීම

“සල්ලි නැති නිසා මගේ වකාශාරය අඩිත්තා වුණු”

අඩ් පොලොවේ ගහනවා -

වාච්‍යාර්ථය : කකුලේ යටිපත්ලන් පොලොවට වැරෝන් පහර දීම

රැසී අර්ථය : යම් පුද්ගලයකු දැඩි කේෂපයට පත් වූ විට අඩ් පොලොවේ ගසමින් සිය කේෂපය ප්‍රකාශ කිරීම

“මම අඩ් පොලොවේ ගැහුවත් මූ තෙමේ කට ඇරියේ”

අඩියක් ගහනවා -

වාච්‍යාර්ථය : සපත්තුවකට බාල්දියකට හෝ වෙනත් දෙයකට අඩියක් සවි කිරීම

රැසී අර්ථය : එක්තරා සීමිත ප්‍රමාණයකට මත්පැන් පානය කිරීම

“මව් හවසට අඩියක් ගහමුදු?”

අංචිර දෙමළ -

වාච්‍යාර්ථය : ‘ଆන්දු’ ප්‍රාන්තයෙහි හාවිත වන ‘තෙලිගු’ බස

රැඩී අර්ථය : කිසිදු ගැලපීමකින් තොර, තේරුම් ගත නොහැකි ලෙස වාචිකව කෙරෙන ප්‍රකාශ.

“උම් කියන අංචිර දෙමළ මට තේරෙන්නේ නක”

අත්සිට මුදලට -

වාච්‍යාර්ථය : අතේ ඇති මුදලට

රැඩී අර්ථය : කිසිදු ජයක් නැතිව

“අත්සිට මුදලට මං බඩු ගත්තේ”

අත් වැරදේද -

වාච්‍යාර්ථය : අතින් සිදු වන වැරදේද

රැඩී අර්ථය : තොසැලකිල්ල නිසා සිදුවන සූළ වැරදේද

“කා අතිනුත් අත්වැරදි වෙනවනේ ඉතින්”

අත කොළඹක් කර ගන්නවා -

වාච්‍යාර්ථය : වඩු කරමාන්තයේ දී නියන හා කියත මෙන් අතකොළඹ ද නැතුව ම බැරි උපකරණයකි

රැස් අර්ථය : තම අරමුණ ඉටුකර කර ගැනීම සඳහා පුද්ගලයෙකු විසින් තවත් පුද්ගලයෙකු උපක්‍රමයිලි ව හෝ වංචනික ලෙස උපයෝගී කර ගැනීම

"මාව අතකොළඹක් කර ගන්න එපා"

අත බුන්නවා -

වාච්‍යාර්ථය : යමකට අත දැමීම

රැස් අර්ථය : අනවශ්‍ය ලෙස යමකට මැදිහත් වීම

"උඩ ඕවට අත බුන්න එපා"

අත ලැග -

වාච්‍යාර්ථය : අත ආසන්නයෙහි, අතට තුළුරුව

රැස් අර්ථය : ඉතා ආසන්නව, ඉතා කිවිටු

"මගේ විභාගේ අත ලැග"

අත දෙනවා -

වාච්‍යාර්ථය : අත පුදානය කිරීම

රැඩී අර්ථය : යම් පුද්ගලයෙකුගේ දියුණුවට ලාභ අපේක්ෂාවෙන් තොර ව උපකාර කිරීම

"මන්ත්‍රීතුමා දුෂ්පත් ලුමයින්ට ඉගෙනගන්න අත දෙනවා"

අත පුව්වා ගන්නවා -

වාච්‍යාර්ථය : අත ගින්දිරින් පුව්වා ගැනීම

රැඩී අර්ථය : අනවශය ලෙස කරදරයකට පත්වීම

"නිකම් අත පුව්ව ගන්නෙ නැතිව ඉදුහං"

අත මාරුවක් -

වාච්‍යාර්ථය : අතින් කෙරෙන මාරුව

රැඩී අර්ථය : හඳුනීයකට ලබා ගන්නා ගෙයක්. ඉක්මනින් ආපසු දීම සඳහා ගන්නා ගෙයක්. ඒ සඳහා ලියකියවිලි අත්සන් කිරීමක් තැත

"අත මාරුවක් කර ගන්න බැර වෙයි ද"

අත මිට සරසි -

වාච්‍යාර්ථය : අත සහ මිට සරු වීම

රැඩී අර්ථය : මුදල්වලින් සරු වීම

"මිනිහට දැං අතමිට සරසි"

අතින් අත ගන්නවා -

වාච්‍යාර්ථය : එක අතකින් තවත් අතක් අල්ලා ගැනීම.

රැඩීඅර්ථය : විවාහ වෙනවා

"මේ දෙන්න අතිනත ගන්න ද්‍රව්‍ය වැඩි ඇතක නෙවේ"

අතිපණ්ඩිත කතා -

වාච්‍යාර්ථය : පාණ්ඩිත්‍යයෙන් යුත්ත

රැඩී අර්ථය : කිසිදු පාණ්ඩිත්‍යයක් නොමැති. ප්‍රමාණය ඉක්මවූ අනුවණකම් ඇති

"මිනිහ අතිපණ්ඩිතය"

අතින් දානවා -

වාච්‍යාර්ථය : අත උපයෝගී කරගෙන යමක් දැමීම

රැඩී අර්ථය : යම් පුද්ගලයෙකු කළ ප්‍රකාශයක් තවත් කෙනෙකුට කිමේ දී ඔහු නොකි දේවල් ද ඇතුළත් කොට කිම හෝ තමන්ගේ අතේ ඇති මුදලින් වියදම් පියවීම

"මගේ අතින් දාලා තමයි ප්‍රමායට කසම අරන් දුන්නේ"

අතින් යනවා -

වාච්‍යාර්ථය : අතින් ගිලිහීම

රැඩී අර්ථය : මුදලින් පාඩුවක් වීම

"ඕය වැඩි කරලා දුන්නනම් අතින් යනවයි"

අතේ පත්තු වෙනවා -

වාච්‍යාර්ථය : අතේ ගින්දරක් පත්තු වීම

රැඩී අර්ථය : නොසිතු ලෙසට යමක් හෙළි වීම

"වැඩි අතේ පත්තු වුණු"

අතේ රෝල් -

වාච්‍යාර්ථය : යමක් අතින් රෝල් කිරීම

රැඩී අර්ථය : අසු වන ආකාරයට අමුලික බොරු ගොතා කිම

"සිවා පත්තරකාරයෙන් අතේ රෝල්"

අතේ තිර ඇර ගන්නවා -

වාච්‍යාර්ථය : තිර වැශ්‍යාත්‍ය අතේ තිර ඇර ගැනීම

රැඩී අර්ථය : යම් පුද්ගලයකුට පහර දී තම කෝපය සංසිඳුවා ගැනීම

"උඟ නොදුටුම ගහලා මගේ අතේ තිර ඇර ගත්තා"

අනංගයා -

වාච්‍යාර්ථය : කාමයට අධිපති දෙවියා

රැඩී අර්ථය : කාමාසක්ත පුද්ගලයා

"අපේ කන්තේරුවටත් අනංගයෙක් පැනලා"

අනා ගන්නවා -

වාච්‍යාර්ථය : යමක් අතින් මිශ්‍ර කර ගත්තවා

රැඩී අර්ථය : පවරන ලද කාර්යයන් අවුල් කර ගැනීම

"මිනිහට වැඩික් බාර දුන්නොත් වැඩි අනාගත්තව ම තමයි"

අනුත්‍යයෙන් බේරුණු -

වාච්‍යාර්ථය : අනුත්‍යය යන ඉලක්කම අගය, සියයට එකක් අඩු සංඛ්‍යාව

රැසී අර්ථය : විපතකට පත් වීමට ගොස් අන්තිම මොහොතේ එයින් බේරිම

"මිනිහ අනුත්‍යයෙන් බේරුණු වැවෙන්නේ නැතුව"

අන්තිම තුරුමිපුව -

වාච්‍යාර්ථය : කාඩ් ක්‍රිබාවේ ඉතිරි වන අවසන් තුරුමිපුව

රැසී අර්ථය : යමක් දිනා ගැනීමට යොදා ගන්නා අවසාන පියවර

"කෙල්ලගේ හිත ගන්න තියෙන අන්තිම තුරුමිපුවත් ගැහුවා"

අපහුණස -

වාච්‍යාර්ථය : අතිතයේ ඉන්දියාවේ භාවිතා වූණු භාෂාවකි. ඡඩ් භාෂාවලින් එකකි.

රැසී අර්ථය : අවුල් සහගත කියමන්

"ලැංකී අපහුණස මට තේරෙන්නා"

අඛ ඇටයක් -

වාච්‍යාර්ථය : 'අඛ' නමැති කටුසර හෝග පැලැටියෙහි ඇටයක්

රැසී අර්ථය : ඉතා කුඩා ප්‍රමාණයක්

"මං අඛ ඇටයක දෙයක් නොරක් කරලා නෑ"

අපේ අයියලුගේ වැඩි -

වාච්‍යාර්ථය : අපේ වැඩිමහල් සහෝදරයන්ගේ වැඩි කටයුතු

රැසී අර්ථය : අප දන්නා කියන අයගේ වැඩි කටයුතු

"කිවා අපේ අයියලුගේ වැඩි"

අඛ මල් රේණුවක් -

වාච්‍යාර්ථය : අඛ නැමැති ගසෙහි මලක රේණුව

රැසී අර්ථය : ඉතා ම කුඩා ප්‍රමාණයක්

"අඛ මල් රේණුවක දෙයක් මං හොරකං කරලා නෑ"

අඩිං වගේ -

වාච්‍යාර්ථය : අඩිං යන මත්දුවය වාගේ

රැසී අර්ථය : අකමැති හෝ අප්‍රසන්න බව

"මට ඒ කතාව අඩිං වගේ"

අමු අපාය -

වාච්‍යාර්ථය : බුද්ධ දහමේ ඉගැන්වෙන අපාය

රැසී අර්ථය : අපිරිසිදු හෝ අපිලිවෙලකට පවතින ස්ථානය

"මිනිහගේ බෝධිම අමු අපායක්"

අමු කුණුහරුප (කුණුහබිඛ) -

වාච්‍යාර්ථය : ඉතා අපිරිසිදු කියමන්

රැඩී අර්ථය : ඉතා අසහා වචන, සහාවකදී නොකිවයුතු වචන

"අමු කුණුහරුපවලින් බැන්නා"

අමු කැවේලද? -

වාච්‍යාර්ථය : 'අමු' යනු දානා වර්ගයකි. ප්‍රමාණය ඉක්මවා කැමෙන් සිත උමතු වන බවක් ඇගවෙයි

රැඩී අර්ථය : උමතු වීම

"උහුට අමු කැවේලා වගේ කියවන්නේ"

අඡ යාලිවා -

වාච්‍යාර්ථය : අඡ හා සම්බන්ධ යාලිවා

රැඩී අර්ථය : තමාට ඉතා සම්පූර්ණ මිතුරා

"පොඩිකාලේ ඉදෑ අමි දෙන්නා අඡ යාලිවෝ"

අරහං -

වාච්‍යාර්ථය : ඉස්ලාම් ආගමට අනුව හොඳ දේ, ‘හලාල්’, ය. නරක දේ ‘හරාම්’ ය. මෙම ‘හරාම්’ පදය සිංහල උච්චාරණයේ දී ‘අරහං’ ලෙස ඇසේ.

රැඩී අර්ථය : දැඩි අකමැත්ත ප්‍රකාශ කිරීම

“මිනිහට ගැනු අරහං”

අම් -

වාච්‍යාර්ථය : අලියා නැමැති විශාල සත්‍යයා

රැඩී අර්ථය : විශාල, ලොකු හෝ මහත

“මිනිහා, අම් අමාරුකාරයා”

“ගෙදර අම් ඇඳක් තියෙනවා”

අලියා වගේ -

වාච්‍යාර්ථය : අලියා නැමැති සිව්පා සතා වැනි

රැඩී අර්ථය : විශාලත්වය ඇගෙවීම

“කාල කාල අලියා වගේ මහත් වෙලා”

අලු ඔලව -

වාච්‍යාර්ථය : අලියාගේ හිස හෙවත් කුම්ඨස්තලය

රැඩී අර්ථය : යමෙකු පමණට වඩා අහංකාරකම් හෝ බොරු පණ්ඩිතකමක් පූදුරුණනය කිරීම

"පන්දේ දිනුවට පස්සේ මිනිහගේ අලු ඔලව"

අවලංගු කාසිය -

වාච්‍යාර්ථය : අතිත යුගවලදී භාවිත වූවද වර්තමානයේ මූල්‍යමය වටිනාකමක් තොමැති මුදල්

රැඩී අර්ථය : කිසිදු වටිනාකමක් තැති අය

"පැන්සොං ගිය රාළහාම් දැං ඉතින් අවලංගු කාසිය වගේ"

අස්සක් මුල්ලක් නසර -

වාච්‍යාර්ථය : සැම අනු මුල්ලක් ම

රැඩී අර්ථය : සැම තැන ම

"මම ඒ මියුම අස්සක් මුල්ලක් නසර හෙවිවා"

අහවල් දේකට ද? -

වාච්‍යාර්ථය : නොදන්නා දේකට

රැඩී අර්ථය : කුමකට ද?

"උම යන්නේ අහවල් දේකට ද?"

අහසේ මාලිගා හඳනවා -

වාච්‍යාර්ථය : අහසේ මාලිගා තැනීම

රැඩී අර්ථය : ප්‍රායෝගික ව කිසිදා ඉටු කර ගත නොහැකි බලාපොරොත්තුවක් කෙරෙහි සිහින දකිමින් සිටීම

"අහසේ මාලිගා තැනුවට අප පොලොවෙයි සිටින්නේ"

අහසෙහි තරු ගණිනවා -

වාච්‍යාර්ථය : අහසෙහි තරු ගණන් කරනවා

රැඩී අර්ථය : නිමාවක් දැකිය නොහැකි කාර්යයක් හෝ නිෂ්පේෂිල කාර්යයක යෙදීම

"අහසේ තරු ගණින්න වෙශිද දුන්නේ නං"

අහලකින්වත් තියන්න බෑ -

වාච්‍යාර්ථය : සම්පයේ හෝ ලුග තැබීමට නොහැකි බව

රැඩී අර්ථය : කිසිදු සමානකමක් නැති

"ප්‍රත්‍යංඛියා නම් තාත්ත්ත්වෙන් අහලකින්වත් තියන්න බෑ"

ආගිය අතක් නෑ -

වාච්‍යාර්ථය : අවේ කොහොන්ද ගියේ කොහාටද නොදැනීම

රැඩී අර්ථය : කොහේ සිටිදැය නිසැකවම දැන නොසිටීම

"මිනිහා ආගිය අතක් නෑ"

ආවාට ගියාට -

වාච්‍යාර්ථය : එම භා යැම

රැඩී අර්ථය : නොසැලකිලිමත් ලෙස භා වගකීමෙන් නොරව කටයුතු කිරීම

"ආවාට ගියාට වැඩ කරන්න එහා"

අඟ බේර ගන්නවා -

වාච්‍යාර්ථය : ගර්රය බේරා ගැනීම

රැඩී අර්ථය : වගකීමෙන් ගැලවී සිටීම

"මෙව්වර දෙයක් කරලත් මිනිහා අඟ බේරගත්ත හැටි බලන්න"

ඇගට ගන්නවා -

වාච්‍යාර්ථය : ශේරයට ලං කර ගන්නවා

රැසී අර්ථය : තමාගේම දෙයක් සේ සලකා කටයුතු කිරීම

"ඇගට අරගෙන වැඩේ කරන්න"

ඇගලි ගනීමින් ඉන්නවා -

වාච්‍යාර්ථය : අනේ ඇගලි ගණන් කිරීම

රැසී අර්ථය : තමන් ප්‍රිය කරන හෝ රැවිකත්වයක් දක්වන දෙයක් පිළිබඳව
නොදුවසිල්ලෙන් හෝ ඉස්පාසුවකින් තොරව බලා සිටීම

"රස්කාවේ උසක්වීම ලැබෙන කළු මම ඇගලි ගැන ගැන ඉන්නේ"

ඇගලි ගහනවා -

වාච්‍යාර්ථය : ඇගලිවලින් මඟ බැඳීම

රැසී අර්ථය : සැම දෙයකට ම අනවශ්‍ය ලෙස මැදිහත් වීම

"අනුන්ගේ වැඩවලට ඇගලි ගහන්න එපා"

ඇගේ එල්ලෙනවා -

වාච්‍යාර්ථය : ගිරිරයේ එල්ලීම

රැඩී අර්ථය : බලෙන් සම්බන්ධතාවක් ගොඩනගා ගැනීම සඳහා වැයම් කිරීම

"සමහර ගැනු ඇගේ එල්ලෙනවා"

ඇගේ ගහනවා -

වාච්‍යාර්ථය : ඇගේ ස්පර්ශ කිරීම

රැඩී අර්ථය : බලහත්කාරයෙන් අනවශ්‍ය දෙයක් දීමට වැයම් කිරීම

"කළම් පොල් ගෙඩි වික මූදලාලි බලෙන්ම ඇගේ ගහලා විකුණු ගත්තා"

ඇගේ මාල් නටනවා -

වාච්‍යාර්ථය : ගිරිරයේ ඇති මාංසපේෂීන් වලනය වීම

රැඩී අර්ථය : අධික කේෂපයට පත්වීම

"උඉ දැකින කොට මගේ ඇගේ මාල් නටනවා"

ඇගේ ලේ වතුර ව්‍යු

වාච්‍යාර්ථය : ගිරිරයේ ඇති රුධිරය වතුර බවට පරිවර්තනය වීම

රැඩී අර්ථය : අධිකව හිතියට පත්වීම

"ගගේ හිටු තඩි කිහිලා දැකළා මගේ ඇගේ ලේ වතුර ව්‍යු"

අඇටි හැලෙන්ඩ දෙනවා -

වාච්‍යාර්ථය : ගහේ අඇටි හැලෙන්න පහර දීම

රුඩී අර්ථය : විරද්ධවාදීයෙකුට වඩාත් වේගවත් ලෙස වවනයෙන් පහර දීම

"ඇමතිතුමා අඇටි හැලෙන්න කතා කළා"

අනෙ ගන්නවා -

වාච්‍යාර්ථය : තමා විසින් ම යමක් අනෙ ගැනීම

රුඩී අර්ථය : තමා විසින් ම පාඩුවක් සිදු කර ගැනීම

"කෙල්ල මේ පාර විහාගේ විෂය දෙකක් ඇනගෙන මව්"

අභ්‍යන්තරයක් වෙනවා -

වාච්‍යාර්ථය : ලෝහමය ඇණයක් වීම

රුඩී අර්ථය : යම් පුද්ගලයෙකු තවත් පුද්ගලයෙකුට හිරිහැරයක් වීම

"මූ නම් හැමෝටම අභ්‍යන්තරයක් වෙලා තියෙන්නේ"

අඡිලයා වගේ -

වාච්‍යාර්ථය : 'අඡිලයා' යනු පැශී රසට ඇලෙන කුහුමු විශේෂයකි

රුඩී අර්ථය : ස්ත්‍රී ලෝලී පුද්ගලයා

"අඡිලයා වගේ කෙල්ලේ දිහා බලාගෙන ඉන්න හැටි විතරක්"

අභේර වැලි ගෙහුවා -

වාච්‍යාර්ථය : අැස නැමැති ඉන්දියට වැලි ගැසීම

රැඩී අර්ථය : යමක් සැබැවින් දැකීම වැළැක්වීම

“අභේර වැලි ගහලා වැඩ් කරගත්තා තේදු”

අභේර කනට පෙනෙන -

වාච්‍යාර්ථය : අැසට මෙන්ම කනටද පෙනෙන

රැඩී අර්ථය : ඉතා ලස්සන

“අභේර කනට පෙනෙන කෙල්ලක්”

අභේක් වගේ -

වාච්‍යාර්ථය : අැසක් වැනි

රැඩී අර්ථය : අැස ඉතා වටිනා අවයවයක් නිසා යමක් ඉතා උවමනාවෙන්, කැපවීමෙන් ආදරයෙන් බලා ගැනීම හෝ ආරක්ෂා කිරීම

“මම මගේ අස් දෙක වගේ කෙල්ලව පරිස්සං කළු”

අං ඇවිල්ලා -

වාච්‍යාර්ථය : සතුන්ගේ අං නැමති ගිරිරාංගය මතුවීම

අර්ථය : අනුවණ කමක් කිරීම

"ඒ මිහිට අං ඇවිල්ලා"

ඉණ ඉහ අතාගා ගන්නවා -

වාච්‍යාර්ථය : ඉණ සහ ඉහ අතින් ස්පර්ශ කර ගැනීම

රැස් අර්ථය : සියලුම වටිනා වස්තු සොරා ගැනීම

"බස් එකෙන් බහින කොට මිහිභාගේ ඉණ ඉහ අතාගා ගෙන"

ඉඩ ගමන -

වාච්‍යාර්ථය : ඉඩබාගේ ගමන

රැස් අර්ථය : මන්දගාමී බව හා ඉතා සෙමින් බව අගවයි

"සමහර ප්‍රයිවටි බස්කාරයෝ ඉඩ ගමනේ යන්න"

ඉමක් කොනක් නොපෙනෙන -

වාච්‍යාර්ථය : යම්ක සීමාව හෝ කොන නොපෙනෙන

රැසී අර්ථය : අවසානයක් හෝ පරක් තෙරක් නොපෙනෙන

"අැතැම් දිවරයන් ඉමක් කොනක් නොපෙනෙන සාගරයේ ඉතා දුර දියඹකට ගමන් කරනු දැකිය හැකි ය"

ඉර හඳ වගේ -

වාච්‍යාර්ථය : ඉර සහ හඳ වාගේ

රැසී අර්ථය : දැඩි විශ්වාසය

"රේලු ජන්දෙන් මන්ත්‍රීතුමා දිනහ එක මට ඉරහඳ වගේ විශ්වාසයි"

ඉල්ලං පරිජ්පූ කනවා -

වාච්‍යාර්ථය : ඉල්ලාගෙන පරිජ්පූ කැම

රැසී අර්ථය : අනවශ්‍ය වගකීම් බාර ගෙන කරදරයක වැටීම

"මාත් ඉල්ලං පරිජ්පූවක් කැවා"

ඉස්පිල්ලක් පාපිල්ලක් නැර -

වාච්‍යාර්ථය : සියලු ඉස්පිලි පාපිලි අනුලත් ව

රැඩී අර්ථය : ඉතා සූක්ෂම ලෙස සොයා බැලීම

"උහුට ඉස්පිල්ලක් පාපිල්ලක් නැර කියන්න ඕනෑද"

ඉහේ කෙසේ ගාහෙ -

වාච්‍යාර්ථය : ඉහේ ඇති කෙසේ ගණන

රැඩී අර්ථය : බොහෝ සේ, නොයෙක් වර

"මං ඉහේ කෙසේ ගාහෙ කියලා තියනවා රා බොහෝට එපා කියලා"

ඉහේ මලක් පිපුණා -

වාච්‍යාර්ථය : ඉස්මුදුනේ මලක් පිපුම

රැඩී අර්ථය : අධික සතුවට පත්වන කාරණාවක් සිදුවීම

"ප්‍රත්‍යංඛියා වාසිරියට තේරේණා කියලා දැනගත්තාම අම්මගේ ඉහේ මලක් පිපුණා"

උකුසු අසෙ -

වාච්‍යාර්ථය : උකුස්සා නැමැති පක්ෂීයාගේ ඇස

රැඩී අර්ථය : තීක්ෂණව යමක් දැකීමේ හැකියාව

"ලේකම්තුමාට තියෙන්නේ පුදුම උකුසු අසේ දෙකක්"

ලගුරට දෙකට -

වාච්‍යාර්ථය : එක ලගුරට හෝ දෙකකට

රැඩී අර්ථය : එක පුස්මට යමක් පානය කිරීම

"කසාය තිත්ත නිසා ලගුරට දෙකට බේලා දැමීමා"

ලගුරට හොරා -

වාච්‍යාර්ථය : ලගුරට හොරෙන්

රැඩී අර්ථය : සත්‍ය තත්ත්වය වසන් කිරීම

"ලගුරට හොරා බෙහෙත් බොහෝ වගේ වැඩික්නේ මේක"

ලගුර බල්ලෝ කාලා -

වාච්‍යාර්ථය : ලගුර ප්‍රදේශය බල්ලන් විසින් කා දැමීම

රැඩී අර්ථය : ලගුරේ අමාරුව නිසා කටහඩ ගොරහැඩී ගැනීම

"කියන දෙයක් තේරෙන්නේ නඟ, ලගුර බල්ලෝ කාලා"

ලගුල් අවවනවා -

වාච්‍යාර්ථය : සතෙකු ද්‍රව්‍යම් සඳහා ක්‍රමෝපායන් යෙදීම

රැඩී අර්ථය : අනුත්ත කරදරයක් ඇති කිරීමට උපායකීලි ව කටයුතු කිරීම

"ලගුල් අවවන්න මිනිහා හරි දක්ෂයා"

උඩ ගිහිං බිම වැටුණා -

වාච්‍යාර්ථය : උඩ යන යම් වස්තුවක් බිමට වැටීම

රුඩී අර්ථය : අනපේක්ෂිත හා අදහාගත තොහැකි ලෙසින් ක්ෂණිකව සිදුවන යම් දෙයක් පිළිබඳ ඇතිවන හැඟීම

“බෝම්බ කද්දෙට කමලා උඩ ගිහිං බිම වැටුණා”

උඩ බලාගෙන කෙළ ගැසීම -

වාච්‍යාර්ථය : මූහුණ ආකාශය දෙසට හරවා කෙළ ගැසීම

රුඩී අර්ථය : තමා විසින් ම තමන්ට අපකිර්තියක් සිදු කර ගැනීම

“තම දුරුවන්ගේ වැරදි තහන තහන කියවලා උපාසක අම්මා කරන්නේ උඩ බලාගෙන කෙළගහගන්නවා වගේ වැඩික්”

උඩින් පල්ලෙන් -

වාච්‍යාර්ථය : උඩ භා පහළ යන අර්ථය මෙහි කියැවේ

රුඩී අර්ථය : යම් කාර්යයක් වගකීමෙන් තොරව තොසැලකිලිමත් ලෙස කිරීම

“බාසුන්නැහේලා වැඩ කරන්නේ උඩින් පල්ලෙන්”

උතුර දකුණ මාරු වෙනවා -

වාච්‍යාර්ථය : උතුර හා දකුණ යන දිගාවන් මාරු වීම

රැඩී අර්ථය : බලාපොරොත්තු නොවන දෙයක් හෝ අනපේක්ෂිත දෙයක් එකවර සිදු වූ විට පවත්නා අපහසුතාව

"මට රාමාත්මි දැක්ක ගමන් උතුර දකුණ මාරු උතු"

උතු කැවුම් වගේ -

වාච්‍යාර්ථය : එවේලේ සාදා ගත් කැවුම

රැඩී අර්ථය : ඉහළ ඉල්ලුමක් තිබිම

"පත්තරේ උතු කැවුම් වගේ විකුණුණා"

උල්පන්දම් දෙනවා -

වාච්‍යාර්ථය : උල් සහිත පන්දම; පන්දම යනු රාත්‍රී කාලයේ ආලෝකය ලබා ගැනීම පිණිස පැරැන්නන් විසින් භාවිත කරන ලද මෙවලම සි

රැඩී අර්ථය : යම් අයෙකුට අනර්ථකාරී ක්‍රියාවක් කිරීමට අනුබල දීම

"මේ වැඩි කරන්න උල්පන්දම් දුන්නේ එයා තමයි"

ඒක පයිං -

වාච්‍යාර්ථය : එක පයින් යනු එක පාදයකින් යන අර්ථය සි

රැසී අර්ථය : ඉතා ම කැමැත්තෙන් යන්න සි

"ප්‍රතා නං නැහාට එක පයිං කැමතිය"

එක වල්ලේ පොල් -

වාච්‍යාර්ථය : එක වල්ලේ හටගන්නා පොල්

රැසී අර්ථය : ගති පැවතුම් අතින් හා ක්‍රියාවෙන් ඉතා සමාන වුවේ

"දේශපාලකයෝ එක වල්ලේ පොල්"

එක භූස්මට -

වාච්‍යාර්ථය : එක් ආශ්වාසයක් ,එක භූස්මක්

රැසී අර්ථය : ඉතා ඉක්මනින් යමක් කර අවසන් කිරීම

"මේ නවකතාට එක භූස්මට කියවලා අවසන් කළා"

එලොට පොල් පෙනෙනවා -

වාච්‍යාර්ථය : වෙනත් ලෝකයක පොල් දැකීම

රැසී අර්ථය : සිතාගත තොහැකි අයුරින් යමක් සිදුවන විට ඇතිවන හැඟීම

"එලුවල්වල ගණන් ඇහුවහම එලොට පොල් පෙනෙනවා"

ඔල්ව ඉදිමිලා -

වාච්‍යාර්ථය : හිස ඉදිමිල

රැඩී අර්ථය : යම් පුද්ගලයෙක් තුළ මහත් ආචම්බරයක් උඩි කමක් ඇති වීම

"උකස්වීම ලැබුණුන් හර මිනිහගේ ඔල්ව ඉදිමිලා"

මිනෑවට එපාවට -

වාච්‍යාර්ථය : මෙහි පද දෙකක් ඇත- එකක් මිනෑවට අනෙක එපාවට

රැඩී අර්ථය : යම් කාර්යයක් නොසැලකිල්ලෙන් සහ අනවධානයෙන් ඉටු කරන බව

"මිනෑවට එපාවට වැඩ කරන්න එපා ප්‍රමායේ"

කප් කන්නා වාගේ -

වාච්‍යාර්ථය : ඉතා රසවත් ප්‍රිය උපද්‍වන ආහාරයක් වන කප් කැමට ගන්නා සේ

රැඩී අර්ථය : යම් කාර්යයක් ඉතා පහසුවෙන් හා රසවත්ව කිරීමට හැකි බව

"සිංහල ප්‍රශ්න පත්‍රයට මම කප් කන්නා වගේ උත්තර ලිවිවා"

කට කැඩිවිට කතා -

වාච්‍යාර්ථය : කැඩිණු කටකින් කියන කතා

රැඩී අර්ථය : කෙනෙකුට අපහාස වන අයුරින් කියන කතා

"මිකා කිවොන් ඔහොම කට කැඩිවිට කතාවක් තමයි"

කට ගෙවෙනකං -

වාච්‍යාර්ථය : කට ගෙවී යන තෙක්

රුසී අර්ථය : බොහෝ වතාවක් යමක් පිළිබඳව කීම

"මං එයාට කට ගෙවෙනකං උපදෙක් දිලා ඇති"

"කට ගෙවෙනකල් කිවිත් කියන දෙයක් අහන එකෙක් නෙමෙයි"

කටේ තියන්න බිජ -

වාච්‍යාර්ථය : කටට ගැනීමට නොහැකි

රුසී අර්ථය : කැමට ප්‍රියතාවක් නැති; කැමට නොහැකි

"මුණු වැඩි නිසා කැම කටේ තියන්න බිඡ"

කටේ පිටිවු දු? -

වාච්‍යාර්ථය : පිටිවු නමැති කැම වර්ගයෙන් කට පුරවා ගෙන සිටිදැයි ඇසීම

රුසී අර්ථය : ප්‍රශ්නයකට පිළිතුරු නොදී නිහඹව සිටින විට සරදුමට අසන ප්‍රශ්නයකි

"මමගේ උත්තරයක් නොදෙන්න කටේ පිටිවුදු?"

කටේ මසුරන් බූන්න වටිනවා -

වාච්‍යාර්ථය : කටට වටිනා වූ මසුරන් දැමීම

රැඩී අර්ථය : ඉතා වටිනා ප්‍රකාශයක් හෝ කියමනක් අගය කිරීම

"ලැංකී කතාවට නම් කටේ මසුරන් බූන්න වටිනවා"

කටු කනවා -

වාච්‍යාර්ථය : කටු ආහාරයට ගැනීම

රැඩී අර්ථය : දුෂ්කරතාවක් අපහසුතාවක් හෝ අර්බුදයකට පත්වීම

"රීගේ හවස කේෂවිවි ස්ව්‍යිභ්‍යක්, වැඩ ඇරිලා ගෙදර යන්න මම පුදුම කට්ටිවක් කැවේ"

කඩ් ගුලක් -

වාච්‍යාර්ථය : කඩියන් නමැති කුහුණු විශේෂය ජ්‍යෙවත් වන ස්ථානයයි

රැඩී අර්ථය : ඉතා යුහු යුහුව කඩිනමින් හා ක්‍රියාක්ලීව වැඩ කරන පිරිස

"පෙළපාලියේ මිනිස්සු හරියට කඩිගුල ඇවේස්සුණා වගේ"

කඩුව දානවා -

වාච්‍යාර්ථය : කඩුව යමකට දැමීම

රූසී අර්ථය : ඉංග්‍රීසි හාජාව හැදින්වීමට ‘කඩුව’ යන පදය ජනවහරේ යෙදේ

“අරු කඩුවෙන් වැඩි”

“එන්ඩ්පා අපට කඩ්ඩි දාන්ට”

කඩ්ඩි යනවා -

වාච්‍යාර්ථය : යමක් මිලදී ගැනීමට හෝ රගෙන ඒමට කඩ්ඩියට යැම

රූසී අර්ථය : තමගේ උවමනාවන් ඉටුකර ගැනීමට වෙනත් කෙනෙකුට ගැනිකම් කිරීම

“දෑම දෑම කළාකරුවෙන් ආණ්ඩුවට කඩ්ඩි යනවා”

කත් අදිනවා -

වාච්‍යාර්ථය : පැරණි කාලයේදී අනුන් වෙනුවෙන් යම් යම් ආහාර පාන හෝ බඩු හාන්ඩ කදෙන් ගෙන යැම

රූසී අර්ථය : තමන්ට ලාභ ප්‍රයෝගන බලාපොරොත්තුවෙන් අනුන්ට සේවය කිරීම

“සමහරු දේශපාලඥයින්ට කත් අදිනවා”

කණ කොකා අඩනවා -

වාච්‍යාර්ථය : කණ කොකා නැමැති කොකා හැඩැලීම

රුසී අර්ථය : අපුර නිමිත්තක් පහළ වීම; අපුර කාලයක් උදාවීම

"සිංහල සාහිත්‍යයට කණකොකා අඩන කාලේ ඇවිත්"

කං කෙදිර ගාහවා -

වාච්‍යාර්ථය : කනට ඇශේෂන සේ සෙමින් කෙදිර හඩක් තැගීම

රුසී අර්ථය : නිරන්තරයෙන් ඇවිටිලි කිරීම. මැසිවිලි තැගීම හෝ කන්තලවි කිරීම

"වැඩික් පටන් ගත්තු වෙලේ ඉඳලා කංකෙදිර ගාහවා"

"කංකෙදිර නොගා ඔය වැඩි ඉවර කරපං"

කන්ද කෙන්ද කිරීම -

වාච්‍යාර්ථය : කන්දක් කෙන්දක් කිරීම

රුසී අර්ථය : විශාල දෙයක් කුඩා කර පෙන්වීම

"සමහරු කරන හොරකම් ජනමාධ්‍ය කන්ද කෙන්ද කරල පෙන්නපු හැටි"

කන් දෙකේ අඟිලි ගහගන්න කතා කළු -

වාච්‍යාර්ථය : කන් දෙකේ ඇගිලි ගසා ගැනීම

රැඩී අර්ථය : කියන දෙය අසාගෙන සිටීමට අපහසු නිසා එය වැළැක්වීමට කන්තොදී සිටීම

"මං නැන්දුම්මට දෙකක් කිවිවා කන් දෙකේ අඟිලි ගහගන්න"

කන්දොස් කිරියාව -

වාච්‍යාර්ථය : කනේ දෝෂ ඇති කරන ක්‍රියා

රැඩී අර්ථය : මානසික අපහසුතාවක් ඇති වන අයුරින් තොනවත්වා කරන ඇවිටිල්ල, කන්නලව්ව

"මේක හරිම කන්දොස් කිරියාවක්"

කජ්පරක් වැඩි -

වාච්‍යාර්ථය : කජ්පර යනු විශාල ප්‍රමාණයේ මූහුදු යාතා විශේෂයකි

රැඩී අර්ථය : කජ්පරකට අල්ලන තරම් විශාල වැඩි ප්‍රමාණයක් කිරීමට ඇති බව

"කසාදය ප්‍රාග තිසා ගෙදර කජ්පරකට වැඩි"

"මට කජ්පරක් වැඩි තියෙනවා"

කර අරිනවා -

වාච්‍යාර්ථය : කරට බරක් නොගැනීම

රැඩී අර්ථය : වගකීමක් බාර නොගැනීම; වගකීම මගහැරීම

"මිනිහට වැඩික් කිවාම කර අරිනවා."

කර ගහනවා -

වාච්‍යාර්ථය : කරින් බරක් එසවීම

රැඩී අර්ථය : අනුන්ගේ වගකීමක් භාර ගෙන කටයුතු කිරීම

"අනුන්ගේ පවුල්වල බර කරගහන්න එහා"

කර බාගෙන ලුණ්නවා -

වාච්‍යාර්ථය : හිස පුදේශය පැත්තට බර කර ගෙන සිටීම

රැඩී අර්ථය : ප්‍රශ්නයකදී ර්ව කෙළුන්ම සම්බන්ධ නොවී නිහඹ ව පැත්තකට වී හිදීම

"කර බාගෙන සිටියට ප්‍රශ්න විසඳෙන්නේ නං"

කරල පැහිලා -

වාච්‍යාර්ථය : කරල් එන බෝග වර්ග මෙරිම

රුසී අර්ථය : අතමිට සරු කාලයක් උදාවීම

"උන්ගේ ගෙවල් තොරවල් යාන වාහන වික දැක්කහම හොඳව කරල පැහිලා බව නේරනවා බං"

කර ලැගට එරෙනවා -

වාච්‍යාර්ථය : පාදයේ සිට කර ප්‍රදේශය දක්වා එරිම

රුසී අර්ථය : කිරීමට ඇති වැඩ ප්‍රමාණය අධික වූ විට හා එම වැඩ කර ගැනීමට අපහසු තත්ත්වයක් උදා වීම

"මගේ වැඩ කර ලැගට එරිලා"

කරණා කරනවා -

වාච්‍යාර්ථය : ගමන් කරනවා

රුසී අර්ථය : සිරිපා කන්ද වැද පුදා ගැනීමට ගමන් කිරීම කරණා කිරීම ලෙස හැදින්වේ

"අමි මේ පෝයටත් සිරිපා කරණා කරනවා"

කම් අදිම -

වාච්‍යාර්ථය : දෙපිලක් විසින් කමියක් දෙපැත්තකට ඇදිමෙන් කරන ක්‍රිඩාව

රැඩී අර්ථය : යම් ප්‍රශ්නයකදී මත හේදයක් ඇති වීම

"දේශපාලනේ හැම තිස්සෙම කම් අදිල්ල තමා"

කල් කඩය -

වාච්‍යාර්ථය : කළුපාට කඩය

රැඩී අර්ථය : අධික මිල ගණන් යටතේ නීති විරෝධ ලෙසට යම්කිසි වෙළඳාමක් හෝ ගනුදෙනුවක් කරන ස්ථානය

"කල් කඩ් බඩු ගන්නේ පරිස්සමෙන්"

කල් කඩ කාර්ය -

වාච්‍යාර්ථය : කළ පැහැති කඩ හිමියා

රැඩී අර්ථය : අධික මිල ගණන් යටතේ නීති විරෝධ ලෙසට යම්කිසි වෙළඳාමක් හෝ ගනුදෙනුවක් කරන පුද්ගලයා

"මය කඩින් කවුරුන් බඩු ගන්නේ නං කල් කඩ් ගානවනේ බඩු විකුණ්න්නේ"

කල් සල්ලි -

වාච්‍යාර්ථය : කල් වර්ණය ඇති සල්ලි

රැඩී අර්ථය : නීත්‍යනුකූල තොටන ආකාරයෙන් උපයා ගන්නා මුදල්

"දැන් කා ප්‍රගත් කල් සල්ලි"

කල් සුද්ධේළු -

වාච්‍යාර්ථය : කල් පැහැති සමක් ඇත්ත් ඉංග්‍රීසින් අනුකරණය කරන්නා

රැඩී අර්ථය : සිතුම් පැතුම් අතින් සුද්ධින් අනුකරණය කරන ලාංකිකයේ

"සමහරි කතා කරන්නේ කල් සුද්ධේළු වගේ"

කරේ එල්ලෙනවා -

වාච්‍යාර්ථය : කර නමැති ගරීර කොටසේ එල්ලීම

රැඩී අර්ථය : යමෙක් බලෙන් හෝ කපටිකමින් කෙසේ හෝ තමන්ගේ කාර්යය කරගැනීමට උත්සාහ කිරීම

"කෙල්ල හඳුන්නේ කොල්ලගේ කරේ එල්ලන්නමයි"

කරේ නගිනවා -

වාච්‍යාර්ථය : කරේ නැගීම

රුඩී අර්ථය : යම් පුද්ගලයෙක් තවත් පුද්ගලයෙකුගේ තරාතිරම නොබලා කටයුතු කිරීම

"මිනින හදුන්නේ මගේ කරේ නගින්න"

කාක බෝධිය වගේ -

වාච්‍යාර්ථය : කාක්කන් හෝ යම් පක්ෂීයෙකු විසින් කා දැමු වසුරුවලින් පැලවෙන බෝ පැලයක්

රුඩී අර්ථය : ගොරවයට පාතු නොවන්නා

"කාක බෝධිය නිසා වදුන්නත් බෑ කපන්නත් බෑ"

කාඩ් ගහනවා -

වාච්‍යාර්ථය : කාඩ් ගැසීම තැමැති කීඩාව කිරීම

රුඩී අර්ථය : අනුන්ත අපහාස වන අකාරයෙන් නම් පට බැඳීම

"එක එකාට කාඩ් ගහන්න උං හරි දැක්ෂය"

කැකිරි පලනවා -

වාච්‍යාර්ථය : කැකිරි ගෙධියක් පැලීම

රුඩී අර්ථය : මහත් සතුටින් ගබා නගා සිනාසේනවා

"ගමේ ගැනු වික ලිඳ ලැයට එකතු වෙලා කැකිරි පලනවා"

කැහි වාච්‍යාව -

වාච්‍යාර්ථය : කැස්සේන් පෙළෙන රෝගීන් සඳහා වෙන්කාට ඇති වාච්‍යාව

රුඩී අර්ථය : නිතර දේවේලේ කහිමින් සිටින්නා, නිතර නිතර රෝගී තත්වයෙන් පෙළෙන්නා

"උම් ගෙනාවේ ගැනියක් නෙමේ කැහි වාච්‍යාවක් නේ"

කිහිල් කදුල් හෙලීම -

වාච්‍යාර්ථය : කිහිලාගේ කදුල්. එහෙත් කිහිලාට කදුල් තැක

රුඩී අර්ථය : යමක් වෙනුවෙන් ව්‍යාජ ආකාරයට කනගාවුව ප්‍රකාශ කිරීම

"දේශපාලනයෙන් ඉතින් කිහිල් කදුල් හෙලන්න දැක්ෂයේ"

කිර ඉතිරාලා -

වාච්‍යාර්ථය : මැටි බදුනේ කිර ශින්නෙන් ඉතිරි යැම

රැඩී අර්ථය : සෙහාගාය උදාවීම

"ඒගාල්ලන්ට කිර ඉතිරාලානේ හරි සරුදි දෑම"

කිර ගහට ඇත්තා වගේ -

වාච්‍යාර්ථය : කිර ගස් තැමැති ගස් වර්ගයට ඇත්ත විට අතිවාර්යයෙන්ම කිර වැස්සේ

රැඩී අර්ථය : යම් කාර්යයක් නිසැකව ම ඉදුරා ම සිදුවන බව

"කිරගහට ඇත්තා වගේ වැඩි හරි ගිය"

කිර පණු ගාය -

වාච්‍යාර්ථය : කිර පණුවන් නිසා ඇතිවන රෝගය

රැඩී අර්ථය : අධික ලෙස දැගකාරකම පෙන්වීම; එක තැනක නොසිට දැගලීම

"මේ ප්‍රමාදට කිරපණු ගායද මත්දා"

කිරිඩි පැණිඩි වගේ -

වාච්‍යාර්ථය : කිරි හා පැණි සේ

රුඩී අර්ථය : දෙදෙනාට දෙදෙනා හොඳින් ගැලපෙන බව

"මනමාලයි මනමාලයි කිරිඩි පැණිඩි වගේ"

කුකුලා -

වාච්‍යාර්ථය : කුකුලා තැමති පක්ෂී විශේෂය

රුඩී අර්ථය : කාන්තාවන් කෙරේ අධික ලෙස ආගාවක් දක්වන්නා; කාමාසක්ත පුද්ගලයා

"කෙල්ලේ පරෙක්සමේ ඕකා කුකුලා"

කුකුලා අතින් අරං -

වාච්‍යාර්ථය : කුකුලා තැමැති පක්ෂීයා අතින් අරගෙන යැම

රුඩී අර්ථය : හිමිදිර පාන්දර

"මොකද මේ පාන්දරම කුකුලා අතින් අරං?"

කුඩාමාගේ සැලකිල්ල -

වාච්‍යාර්ථය : සුළු මවගේ සැලකිල්ල; පියාගේ දෙවන බිරිඳුගේ සැලකිල්ල

රැඩී අර්ථය : ඔහුට එපාවට කරන සැලකිල්ල

"අපිට කුඩාමාගේ සැලකිලි ද"

කුණු කොල්ලෝට -

වාච්‍යාර්ථය : කුණු කසළ ගොඩට

රැඩී අර්ථය : වටිනාකමට වඩා ඉතා අඩු මිලකට

"අපරාදේ බඩුවික කුණු කොල්ලෝට විකුණුණා"

කුණු පෙරේනයා -

වාච්‍යාර්ථය : අපිරිසිදු ප්‍රේත කොට්ඨාසයකි

රැඩී අර්ථය : ඉතා ලෝහ මිනිසා, මසුරු පුද්ගලයා

"මුදලාලි කුණු පෙරේනයා, කාටවන් මොකුන් දෙන්නේ නං"

කෙන්ද කන්ද කරනවා -

වාච්‍යාර්ථය : කෙන්දක් කන්දක් කිරීම

රැඩී අර්ථය : කුඩා දෙයක් විශාල කර පෙන්වීම

"පත්තරකාරයේ බලං ඉහ්නේ පොඩි ප්‍රග්නයක් උණුත් කෙන්ද කන්ද කරලා පෙන්වන්නනේ"

කෙස් ගහෝ බේරුණු -

වාච්‍යාර්ථය : කෙස් ගසකින් බේරීම

රැඩී අර්ථය : යම් අනතුරක් සිදුවීමට ගොස් ඉන් බේරීම; නූලෙන් බේරීම

"හැඳ්පෙන්න ගිහිං කෙස්ගහෝ බේරුණු"

කෙස් පැලෙන තර්ක -

වාච්‍යාර්ථය : කෙස් ගසක් පැලිය හැකි තර්ක

රැඩී අර්ථය : ඉතා සියුම වූ තර්කන හැකියාව

"මිනිහගේ තියෙන්නේ කෙස් පැලෙන තර්ක"

කෙළ කේරියක් -

වාච්‍යාර්ථය : කේරියේ ඒවා කේරියක්

රැඩී අර්ථය : විශාල සංඛ්‍යාවක්

"දොශ්තරලට කෙළ කේරියක් වැඩ"

කෙළ ගන්නවා -

වාච්‍යාර්ථය : සෙල්ල කරනවා

රැඩී අර්ථය : ගුරී බැඳ හුවමාරු කර ගන්නවා

"රෝගේ නොනයි මහත්තයයි කෙළ ගත්තා"

කොවිවී කරල -

වාච්‍යාර්ථය : කුඩා සැර මිරිස් වර්ගයකි

රැඩී අර්ථය : කුඩා වුවත් සැර පුද්ගලයා

"අපේ අක්කා කොවිවී කරල"

කොට උඩ -

වාච්‍යාර්ථය : ගරාත්යකට ගෙනා මෝටර් රථයක වයර් හතර ගලවා කොට හතරක් උඩ තැබීම

රුඩී අර්ථය : කිසිවක් කර කියාගත නොහැකිව අසරණහාවයකට පත් වීම

"ඖන්න දැං බැංකුවත් කොට උඩ"

කොලේ වහලා ගහනවා -

වාච්‍යාර්ථය : සූදු ක්විඩාවේ කොළයක් වසා ක්විඩා කිරීම

රුඩී අර්ථය : අැත්ත වසන් කොට ප්‍රකාශ කිරීම

"එකා මට කොලේ වහලා ගැහුවා"

කේරියක් වැඩ -

වාච්‍යාර්ථය : ලක්ෂ සියක වැඩ

රුඩී අර්ථය : විශාල වැඩ ප්‍රමාණයක්. අප්‍රමාණ වැඩ ප්‍රමාණයක්

"මිනිහට කේරියක් වැඩ"

කේපි කාලේ -

වාච්‍යාර්ථය : බ්‍රිතානායන් විසින් මූලින් කේපි වගා කළ කාලය

රැඩී අර්ථය : යල් පැනගිය කාලය; එනම් අදට නොගැළපෙන බව

"ඩිවා කේපි කාලේ කතා"

ගශට ඉනි කපනවා -

වාච්‍යාර්ථය : ඉනි තැමැති කේටු වර්ගය ගශට කපා දැමීම

රැඩී අර්ථය : නිෂ්ප්‍ර කාර්යයක නිරතවීම

"මුන්ට උගන්නන්ට ගත්ත මහන්සිය ගශට ඉනි කැපුවා වගේ"

ගස් ගෙම්බා -

වාච්‍යාර්ථය : ගස් උඩ ජ්වත්වන ගෙඹි විශේෂයක්

රැඩී අර්ථය : ස්ථීර ප්‍රතිපත්තියක් නැති නිසා, වාසිය තකා එක පැත්තකින් තවත් පැත්තකට පතින්නා

"දැං දේශපාලනයේ ඉන්නේ ගස් ගෙම්බා"

ගල් ආදා -

වාච්‍යාර්ථය : ලිස්සනසුලු මත්ස්‍ය වර්ගයක්

රැඩී අර්ථය : ප්‍රශ්නයක් ඇති වන විට රට මුහුණ නොදී ලිස්සා යන පුද්ගලයා

"මිනිහ හරි ගල් ආදා"

ගල් පැලෙන බොරු -

වාච්‍යාර්ථය : ගලක් පැලීමට තරම් ශක්තිය ඇති බොරුව

රැඩී අර්ථය : විශාල බොරුවක්

"කිවුවොත් කියන්නේ ගල් පැලෙන බොරු"

ගැටෙට අහු ව්‍යුණ -

වාච්‍යාර්ථය : ගැට ගැසු දේයකට හසුවීම

රැඩී අර්ථය : කෙනෙකුගේ උපායකට අසු වීම

"එයා මං ගහපු ගැටෙට අහු ව්‍යුණ."

ගුරුන්ටන් අකුරු වරදිනවා -

වාච්‍යාර්ථය : ගුරුවරුන් අකුරු වරදිවා යෙදීම

රැඩී අර්ථය : හැම දෙනා අතින්ම වැරදි සිදුවීම

"ගුරුන්ටන් අකුරු වරදින එකේ ඕක සුළු දෙයක්"

ගොනාට අන්දනවා -

වාච්‍යාර්ථය : ගොනෙකුගේ අං, කර, පාද, කන් වැනි ගෝරාංගවල ආහරණ පැලදුවීම

රැඩී අර්ථය : රවට්ටනවා, වංචා කරනවා

"එන්ධිනා මාව ගොනාට අන්දන්ඩි"

ගොන් තඩියා -

වාච්‍යාර්ථය : මැදි වයසේ පසු වන හොඳින් වැඩුණු ගොනෙක්

රැඩී අර්ථය : මෝබ් පුද්ගලයා; තකනීරුවා

"මේ ගොන් තඩියට කවඹුවත් හරියට යමක් කරන්න බෑ"

වක් ගාලා -

වාච්‍යාර්ථය : වක් නැමැති ගබ්දය පිට කිරීම

රැඩී අර්ථය : ඉතා ඉක්මනින් යම් කාර්යයක් සිදු කළ යුතු බව

"පුතේ වක් ගාලා ගිහිං පාං ගෙඩියක් අරං එන්න"

බෝං යනවා -

වාච්‍යාර්ථය : 'බෝං' යන ගබ්දය පිට කිරීම

රැඩී අර්ථය : ඉක්මනින් කොපයට පත් වීම

"මුට මුකුත් කියන්බ බෑ බෝං යනවා නේ"

තටු බානවා -

වාච්‍යාර්ථය : තටු හකුලා ගෙන සිටීම

රැඩී අර්ථය : අසනීප ගතියෙන් ඉන්නවා

"මොකේ තටු බාගෙන ඉන්නේ සනීප හැද්ද"

තරු පෙනුණා -

වාච්‍යාර්ථය : තරු පෙනීම

රැඩී අර්ථය : විස්මයර්ථක දෙයක් අසන්නට ලැබුණු විට ඇති වන හැඟීම

"බඩුවල ගණන් අහලා මට තරු පෙනුණා"

තරු විසි ව්‍යුණා -

වාච්‍යාර්ථය : අහස පුරා තරු විසිරීම

රැඩී අර්ථය : නොසිතු විදිහට පුදුමයට පත් වීම

"කඩ් බඩුවල ගණන් ඇහුවහම මට තරු විසි ව්‍යුණා"

තඹ දොයිතුව -

වාච්‍යාර්ථය : පැරණි කාසි වර්ගයකි

රැඩී අර්ථය : කිසිදු වට්නාකමක් නොමැති බව

"මේකෙන් තඹ දොයිතුවක වැඩක් නෑ"

තින්ත වෙලා -

වාච්‍යාර්ථය : අකමැති රසයක්, ප්‍රිය මතාප නැති රසයක්

රැඩී අර්ථය : එපා වෙනවා

"ඩය කිංදුව අහලා මට තින්ත වෙලා තියෙන්නේ"

තුටුටු දෙක -

වාච්‍යාර්ථය : තුටුටුව අනීතයේ හාවිත වූ මුදල් වර්ගයකි. තුටුටුවේ ඒවා දෙකක් තුටුටු දෙක වේ

රැඩී අර්ථය : යම් කිසි දෙයක් හෝ යම් කිසි පුද්ගලයෙකුගේ හෝ යම් කිසි ක්‍රියාවක කිසිදු වටිනාකමක් නොමැති බව

"තුටුටු දෙකේ වැඩ කරල පව වෙන්න එපා."

තුත්තුකුඩිය -

වාච්‍යාර්ථය : ඉත්දියාවේ පිහිටි 'තුත්තුකුඩි' නම් නගරය

රැඩී අර්ථය : නොදුන්නා ස්ථානය

"මේකා මොන තුත්තුකුඩියක ගිහිල්ල ද බං?"

"යන තුත්තුකුඩියක පලයල්ලා මට මොකේ"

තොත්ත බඩා -

වාච්‍යාර්ථය : අහිංසක දරුවා

රැඩී අර්ථය : කිසිවක් නොදුන්නා සේ හගවන වංචනික පුද්ගලයා

"උ නිකං තොත්ත බඩා වෙන්න හඳනවා"

තොප්පියක් වැවෙනවා -

වාච්‍යාර්ථය : තොප්පිය නමැති හිස් වැස්මක් වැටීම

රුඩී අර්ථය : කරදරයකට පත් වෙනවා

"ඡන්දේ දෙන්ඩ ගහිං තොප්පියක් වැවුණා"

දකුණු අත් -

වාච්‍යාර්ථය : දකුණු පැත්තේ පිහිටි අත

රුඩී අර්ථය : ඉතා ප්‍රයෝග්‍රනවත් වීම

"මිනිහා මන්ත්‍රිනුමාගේ දකුණු අත වගේ"

දවල් ද? -

වාච්‍යාර්ථය : දවල් කාලය ද?

රුඩී අර්ථය : පිස්සු ද?

"දේශපාලකයෙ පගා ගහන්නේ නඟ", "දවල් ද?"

බාහකුත් එකක් -

වාච්‍යාර්ථය : එක් දහස් එකක්

රැඩී අර්ථය : අතිවිශාල සංඛ්‍යාවක්

"මට මේ ද්‍රව්‍යෙකුල බාහකුත් එකක් වැඩ"

දිල්ලිය -

වාච්‍යාර්ථය : ඉන්දියාවේ අගනුවර

රැඩී අර්ථය : කිසියම් නොදන්නා ස්ථානයක්

"මේකා මොන දිල්ලියේ ගිහින්ද මන්දා"

"යන දිල්ලියක ඩියලා පලයා කි නොගෙ"

දිව ගිලෙන්න ගියා -

වාච්‍යාර්ථය : දිව ගිලෙන්නට යැම

රැඩී අර්ථය : දැඩි පිපාසයක් ඇති වීම

"මට තියෙන වතුර තිබහට දිව ගිලෙන්ට ගියා"

දිලා අඳිනවා -

වාච්‍යාර්ථය : යමක් දී නැවත ඇදීම

රුඩී අර්ථය : යම් කෙනෙකුට පහර එල්ල කිරීම. වේගයෙන් ආහාර ගැනීම

"මං එයාට දිලා ඇද්දා පිට රණ වෙන්න"

"දානෙ ගෙදර දී මං දිලා ඇද්දා ඇමුළු තියල් එක්ක"

දෙයියන්ගේ භාල් කැවිලා -

වාච්‍යාර්ථය : දෙවියන්ට පූජා කිරීම පිශිස වෙන් කළ භාල් අනුහවයට ගැනීම

රුඩී අර්ථය : පිස්සුවෙන් ක්‍රියා කිරීම

"මොකද දෙයියන්ගේ භාල් කැවිලදු?"

දේශ දිපංකරේ -

වාච්‍යාර්ථය : දේශය භා ද්වීපය

රුඩී අර්ථය : තොදන්නා ස්ථාන

"මෙකා මොන දේශ දිපංකරේක ගහින් ද දැන්නැ"

දෙහි කපනවා -

වාච්‍යාර්ථය : දෙහි ගෙඩී කැපීම

රුඩී අර්ථය : යමෙකුට තදබල ලෙස බැණි වැදීම හෝ දෝෂාරෝපණය කිරීම

"පරක්කු වෙලා ගිය දාට ලෙළක්කා හොඳට දෙහි කපනවා"

නම ගියා -

වාච්‍යාර්ථය : නම සඳහන් වීම

රුඩී අර්ථය : ප්‍රසාදයට පත් වීම හෝ ප්‍රසිද්ධියට පත්වීම

"උඟ කරපු වැඩින් මගේ නම ගියා"

"ගිණන්ව ප්‍රතිව්ල හොඳ ගින්දා ගමේ ඉස්කේලේ නම ගියා"

නයා දූනවා -

වාච්‍යාර්ථය : නයෙකු යම්කිසි තැනකට දැමීම

රුඩී අර්ථය : පුරසාරම් දොඩවනවා; පුරාජේරු කියනවා

"ආ ඔන්න පටං ගත්තා නයා දූන්බ"

නයාට අදුකොල වගේ -

වාච්‍යාර්ථය : නාගයා අදුකොල සුවඳට අකමැතිය

රැසී අර්ථය : ඉතාම අකමැති බව

"අර මත්ස්සයා දැක්කනම නයාට අදුකොල වගේ"

නයි පොලුං වෙරය -

වාච්‍යාර්ථය : නයා සහ පොලුගා අතර ස්වභාවයෙන්ම පවතිනා වෙරය

රැසී අර්ථය : පුද්ගලයන් දෙදෙනෙක් හෝ පාර්ශවයන් දෙකක් අතර පවතින ජන්මාන්තර වෙරය

"අපි කවිරැත් මැරෙන මිනිස්සුහෙ. ඒක නිසා ඔය නයි පොලුං වියිරෙ
තියා ගන්න එතා"

නර අං සෙවීම -

වාච්‍යාර්ථය : නරින්ගේ අං සෙවීම

රැසී අර්ථය : අපහසු කාර්යයකි

"අපේ කොල්ලට කෙල්ලෙක් හොයන එක නර අං හොයනවා වගේ වැඩික් බං"

නහින දෙහින කාලේ -

වාච්‍යාර්ථය : මෙය යුගල පදයකි. නහින යනු තැසෙනවා යන අර්ථය දෙයි. දෙහින යන්නෙහි අර්ථයක් තැත. එහෙත් එය රුඩීයකි

රුඩී අර්ථය : මරණයට සම්පූ වූ බෙලහින කාලය

"මේ නහින දෙහින කාලේ පිනක් දහමක් කරගෙන ඉන්න"

නහුතයක් -

වාච්‍යාර්ථය : කෝටි ප්‍රකෝටි ලක්ෂය

රුඩී අර්ථය : අති විශාල ප්‍රමාණයක්; කෙළවරක් තැති; අනන්ත අප්‍රමාණ

"මට නහුතයක් වැඩි"

"රාලහාමිට නහුතෙට නැග්ගා"

නා කපන වැස්ස -

වාච්‍යාර්ථය : නා ගස් කඩා වැටෙන වැස්ස

රුඩී අර්ථය : නොනවත්වා පැය ගණනාවක් එක දිගට වසින දැඩි වැස්ස

"මේ නා කපන වැස්සේ කොහො යන්ඩු?"

නාහෙට අහන්නේ -

වාච්‍යාර්ථය : නාහෙට තොඟීම්

රැසී අර්ථය : උපදේශයකට පූජුමිකන් තොදී දඩ්බලරව වැඩ කිරීම

"නාහෙට අහන්නෙති වැඩ කරලා නිර් විලංගුවේ වැවෙන්න එහා"

නාහෙන් අධිනවා -

වාච්‍යාර්ථය : නාහෙන් ඇකීම්කට සමාන ගැඹුදී පිටකිරීම

රැසී අර්ථය : යම් කාර්යයක් කිරීමට යාමේ දී එම කාර්ය පිළිබඳ අකමැත්තෙන් යම් යම් දේ ප්‍රකාශ කරමින් අදිමදි කරමින් එම කාර්යය කිරීම

"නාහෙන් අධින්නෙතුව පාඩ්මි කරන්න ලුමයෝ"

නුලෙන් බේරෙනවා -

වාච්‍යාර්ථය : නුලෙන් බේරීම

රැසී අර්ථය : අතතුරක් වෙන්නට ගොස් අවසන් මොහොතේ ඉන් බේරීම; අනුනවයෙන් බේරීම

"දරුවා වැවෙන්න ගිහින් නුලෙන් බේරුනේ"

පද හඳුනවා -

වාච්‍යාර්ථය : මෙය ව්‍යාකරණ විධියකි. ප්‍රකාශනී හා ප්‍රත්‍යා එක් කිරීමෙන් පද සාදාගනු ලැබේ

රුසී අර්ථය : පුද්ගලයකුගේ වරිතය සාතනය වන පරිදි කටකතා හෝ දූසමාන ආරංච්‍ය පැතිරවීම. මෙවැනි පද 'අැනුම් පද' නමින් හැඳින්වේ

"ඉය ගෙනිගේ වැඩ් කාචහරි පද හඳුන එක තමයි"

පන්දම් අල්ලනවා -

වාච්‍යාර්ථය : පෙරහැර වැනි උත්සවයකදී ආලෝකය ලබාදීමට පන්දම් දළ්වාගෙන යුතුම

රුසී අර්ථය : තමාට ලැබෙන වාසි හෝ ලාභ ප්‍රයෝගන හෝ සලකා, කිසියම් බලධරයෙකුට සහයෝගය දැක්වීම; එවැනි පුද්ගලයා 'පන්දමා' ලෙස හැඳින්වෙයි

"ඉය ගොයියා දෙපැන්තට ම පන්දම් අල්ලනවා"

පැදුරට නාකි වෙනවා -

වාච්‍යාර්ථය : ගෙදරම නාකි වීම

රුසී අර්ථය : නිසි කල වයස පැමිණියන් විවාහ තොවී සිටීම

"අල්ලපු ගෙදර කෙල්ල අපරාදෙ පැදුරට නාකි වෙනවා"

පිං ගොනා -

වාච්‍යාර්ථය : වයස නිසා වැඩි කරගත නොහැකි ව සිටින ගවයාට ආහාර දී තබන්තු කීරීම කරන අතර එම ගවයා පිං ගොනා ය

රැඩී අර්ථය : වැඩක් නොකර අනුන්ගෙන් යැපෙන පුද්ගලයා

"පිං ගොනා වගේ ඉන්නේ නැතුව රක්ෂාවක් කරලා කාපං"

පිස්සු මරගාතේ -

වාච්‍යාර්ථය : පිස්සු වැටුණු පුද්ගලයා

රැඩී අර්ථය : ව්‍යාකුල ලෙස හැසිරෙන පුද්ගලයා

"මේ කේල්ල මහ පිස්සු මරගාතයක්"

පොත දානවා -

වාච්‍යාර්ථය : පොතක් යමකට දැමීම

රැඩී අර්ථය : 'රජයේ මූදල් රෙගුලාසි' හා 'ආයතන සංග්‍රහය' යන පොත් දෙක් සාධක ඉදිරිපත් කරමින් යමක් නොකිරීමට හේතු පෙන්වීම

"පොත දාන්නේ නැතුව මේක කරලා දීපං"

පොත් ගුල්ලා -

වාච්‍යාර්ථය : පොත් විනාශ කරන ගුල්ලා නමැති සත්ත්ව විශේෂය

රැඩී අර්ථය : පොත් කියවමින් පොත් එක්ක ම ඇසුර පැවැත්වීමට කැමති පුද්ගලයා

"මිනිහ මාර පොත් ගුල්ලෙක් තමයි"

පොරක් වෙලා -

වාච්‍යාර්ථය : පොරක් ඇල්ලීමට සමත් පුද්ගලයා

රැඩී අර්ථය : යමක් කිරීමට බලපුළුවන්කාරකම ඇති පුද්ගලයා

"හැම උත්සවයකදී ම මිනිහ හදුන්නේ පොරක් වෙන්න"

"උ දැං මාර පොරක් මවං"

බක තපස් රැකීම -

වාච්‍යාර්ථය : 'බක' යනු කොකා ය. කොකා කුඩා මාළු ආහාරයට ගැනීමට නොසෙල්වී දිය කඩිති අසල සිරිනු දැකිය භැඳි ය. මෙය බක තපස යි

රැඩී අර්ථය : කපටි වංචාකාර පුද්ගලයන් තමන්ට අවශ්‍ය දැ ලබා ගැනීමට තාපසයෙකු සේ ගාන්ත ලෙස හැසිරීම

"බක තපස් රකින්නේ නැතිව ගිහිල්ලා වැඩික් කරපං"

බටර ගානවා -

වාච්‍යාර්ථය : පාන් වැනි දේක බටර තැවරීම

රුඩී අර්ථය : වෙනත් කෙනෙකුගෙන් යමක් කරවා ගනු පිණිස ඔහුට හෝ ඇයට වාටු බසින් කතා කිරීම

"ආව ද මට බටර ගාන්බ"

බඩේ බන්ධික වගේ -

වාච්‍යාර්ථය : ආහාරයට ගත් බත් ප්‍රමාණය

රුඩී අර්ථය : අපේක්ෂා කළ පරිදි ම යමක් ඒ අයුරින් ම සිදුවීම

"මේ පාර ජන්දෙන් හිටු සහාපතිතුමා දිනන එක මට බඩේ බන්ධික වගේ සූච්‍ර ඕං"

බණ කතා කරනවා -

වාච්‍යාර්ථය : බණ කතා කිම

රුඩී අර්ථය : කළ නොහැකි දේවල් කිම. පිළිගත නොහැකි උපදෙස් දීම

"කරන්න තියෙන වැඩි කරපං බණ කතා නොකර"

බඩා වෙන්න හදුනවා -

වාච්‍යාර්ථය : කුඩා දරුවෙකු වීම

රැඩී අර්ථය : කිසිවක් නොදන්නා බව හෝ නොතේරෙන බව පෙන්වීමට උත්සාහ කරන්නා.

"නිකම් බඩා වෙන්න හදුන්න එහා"

බයිලා ගහනවා -

වාච්‍යාර්ථය : බයිලා වාදනය කිරීම

රැඩී අර්ථය : සමහරුන්ට රාජකාරියක් පැවරැ විට එය ඉටු නොකර සිටීම සඳහා ලොහෝ අදාළ නොවන කරුණු පැවසීම

"බයිලා ගහන්නේ නැතුව කියපු වැඩේ කරන්න"

බලු බල්ලෙක් නඟ -

වාච්‍යාර්ථය : කිසි ම බල්ලෙක් නඟ

රැඩී අර්ථය : කිසිදු කෙනෙක් නඟ

"දැන් ඇපේ මහ ගෙදර බලු බල්ලෙක් නඟ"

බහින කලාව -

වාච්‍යාර්ථය : කලාවේ පිරිසීම

රැඩී අර්ථය : ආර්ථික, සාමාජික, හෝ සංස්කෘතික වශයෙන් යම් දෙයක හෝ පුද්ගලයෙකුගේ පිරිසීම

"දෑ රැකඩ්වලටත් බහින කලාව"

බාල්දී පෙරළනවා -

වාච්‍යාර්ථය : බාල්දී පෙරලීම

රැඩී අර්ථය : යම් කටයුතුවලට බාධා පැමිණවීම

"හොඳ වැඩික් කරන්න හැඳුවෙන් මේ යකා බාල්දියක් පෙරළනවාමයි"

බොක්කෙන්ම -

වාච්‍යාර්ථය : අමාගයේ එක්තරා කොටසකි

රැඩී අර්ථය : යම් කාර්යයක් කිරීමේ දී එහි දූෂ්කරතාව ගැන නොතකා එක සිතින් අවංකව එම වැඩිහි නිරතවීම

"මිනිහා බොක්කෙන්ම වැඩ"

බෝලේ පාස් කරනවා -

වාච්‍යාර්ථය : බෝලය අතින් අත යැවීම

රැඩී අර්ථය : තමන්ගේ වගකීම් හා යුතුකම් ඉටු නොකර ඒවා සූක්ෂ්ම ලෙස අන් පුද්ගලයන්ට පැවරීම

“දේශපාලනය කරන කොට නොලුව බෝලේ පාස් කරන්න දැන ගන්න ඕනෑම”

බෝ පැලේ වගේ -

වාච්‍යාර්ථය : කුඩා බෝ පැලයක් සේ

රැඩී අර්ථය : කිසිම පුද්ගලයෙකුට සිතකින් හෝ වචනයෙන් හෝ ක්‍රියාවෙන් කිසිදු කරදරයක් නොකර සිටීමට මෙන් උත්සාහ කරන්නා

“මිනිහ බෝ පැලේ වගේ හිටියට විශ්වාස කරන්න එහා”

මසුරු සිටානේ -

වාච්‍යාර්ථය : ලෝහී සිටුවරයා

රැඩී අර්ථය : ඉතා ලෝහී පුද්ගලයා

“දේපළ රැක් කරගෙන තන්හාවෙන් ජීවත් වන මසුරු සිටාන්ලාට වෙන දේ කවුරුත් දන්නවානේ”

මස් කළදක් -

වාච්‍යාර්ථය : ඉතා කුඩා මස් ප්‍රමාණයක්

රැසී අර්ථය : ඉතා කෙටිවූ ගිරිරයක් නැති

"ල්කා කසාද බැඳුලා තියෙන්නේ මස් කළදක් නැති කෙල්ලෙක්"

මළ කෙළිය -

වාච්‍යාර්ථය : මළ කුළුවක්

රැසී අර්ථය : විශාල ප්‍රශ්නයක්; විස්මයට හේතුවක්

"කේවිවි ස්ව්‍රියික් හින්ද මේ දුවස්වල රටේ මළ කෙළියක්"

"පැවෙශ්ලේ ආයෙන් වැඩිවෙලා" "මළ කෙළියයි"

මළ පොතේ අකුරක් බිජර -

වාච්‍යාර්ථය : මෙහි 'මළ පොත' යනු තිබුන් 'මළ පොත' හෝ 'මළ පොට' හෝ විය හැකි ය

රැසී අර්ථය : කිසිදු අධ්‍යාපනයක් නැති. ඉතා නුගත්

"ල් මනුස්සයට මළපොතේ අකුරක් බෑ"

මළ දානය -

වාච්‍යාර්ථය : මැරුණු කෙනෙකු උදෙසා දෙන දානය

රැඩී අර්ථය : කරදරකාරී වන ක්‍රියාවක්

"මළ දානයක්හේ ව්‍යුතේ බං අඳ උදේ"

මළ වසංගතයක් -

වාච්‍යාර්ථය : මිය යැමෙන් කෙළවර වන වසංගත රෝගයක්

රැඩී අර්ථය : කරදරයක් හෝ හිරිහැරයක් කරන පුද්ගලයා

"මූ මළ වසංගතයක්හේ බං"

මළ වාතයක් -

වාච්‍යාර්ථය : මැරුණු වායුවක්

රැඩී අර්ථය : මහත් කරදරයක්

"ල්කා මළ වාතයක්"

මාර තොප්පියක් -

වාච්‍යාර්ථය : තොප්පිය යනු හිරු රුම්මියෙන් හා වර්ෂාවෙන් හිස ආරක්ෂා වීම සඳහා හාවිත කරන හිස් වැස්මක්

රැඩී අර්ථය : විශාල ඇබැද්දියක් හෝ කරදරයක්

"මාර තොප්පියක් තමයි උදෙන්ම වැටුණේ"

මුරදෙගා අත්තේ තියනවා -

වාච්‍යාර්ථය : ගක්තිමත් නැති මුරදෙගා අත්තේ යමක් තැබීම

රැඩී අර්ථය : යමෙකුට වෙනකෙකු ලබා යම් කාර්යයක් කර ගැනීමට අවශ්‍ය වූ විට එළු පුද්ගලයා ව අතිශේෂ්‍යාතියෙන් වර්ණනා කිරීම

"මිනිහ මුරදෙගා අත්තේ තිබිබහම ඕන වැඩක් කරගන්න පුළුවන"

මුණේ දැඳු ගෙවා -

වාච්‍යාර්ථය : මුහුණු පුරා දැඳු ගැම

රැඩී අර්ථය : බලවත් නිත්දාවකට පත් වීම

"ඒක මගේ මුණේ දැඳු ගෙවා"

රටේ වෙදා -

වාච්‍යාර්ථය : ගමට ඉන්නා වෙද මහත්තයාට අමතරව රටට ම වෙද හෙදකම් කරන පුද්ගලයා

රැඩී අර්ථය : සමාජයේ ඒවත් වන කපටි පුද්ගලයෙකි

"සමුපේ සහාතකි රටේ වෙදා"

රන් රස කේ -

වාච්‍යාර්ථය : රත්තරන් හා රසදිය එක් වීම

රැඩී අර්ථය : හොඳින් ගැලපෙන බව

"රන්රස කේ ගැලපෙන්නේ"

රණ්ඩු කෙක්ක -

වාච්‍යාරිය : කොකු සහිත ලිය

රැසී අරිය : රණ්ඩුවට පැවෙලන පුද්ගලයා, විශේෂයෙන් කාන්තාවන්ට මෙසේ කියනු ඇතේ

"මාර රණ්ඩු කෙක්කක් මේක"

රම් එකෙන් යනවා -

වාච්‍යාරිය : පාපැදියේ හා මෝටර බයිසිකල්වල ඇති රුම් සහිත වයරයට සම්බන්ධ කොට ඇති යකඩ රෝදය ආධාරයෙන් යැම

රැසී අරිය : ආර්ථික අය හිගකම් තිසා ඇතිවන දුෂ්කරතා

"පඩිය ඉවරදී. දැං යන්නේ රම් එකෙන්"

ලැල්ලට පැණවා -

වාච්‍යාරිය : ඇක්සලේටරය පහළට ම පැහැල

රැසී අරිය : උපරිම වේගයෙන් රථය ධාවනය කිරීම

"ලංගම බස් එක දැක්ක ගමන් ප්‍රසිවටි බස්කාරයා ලැල්ලට පැණවා"

ලෙඩක් දා ගන්නවා -

වාච්‍යාර්ථය : රෝගයක් හදා ගන්නවා

රුඩී අර්ථය : ප්‍රශ්නයක් ගැටළුවක් ඇති කර ගැනීම

"ර්ධයේ රැක්වීමේ දී මට ලෙඩක්නේ වැටුණේ"

"මිනිහා යන යන තැන මොකක් හරි ලෙඩක් දා ගන්නවා"

ලේ වතුර වෙනවා -

වාච්‍යාර්ථය : ලේ වතුර බවට පරිවර්තනය වීම

රුඩී අර්ථය : අධික බියට පත්වීම

"මගේ ඇගේ ලේ වතුර වුණා"

ලෝකයා -

වාච්‍යාර්ථය : මිහිපිට වාසය කරන්නන්, ලෝකවාසීන්

රුඩී අර්ථය : වංචනික කපටි පුද්ගලයා

"අහු වෙන්ඩිපා මිනිහා ලෝකයා"

ලෝකේ නැති දේවල් -

වාච්‍යාර්ථය : ලෝකේ නැති දේවල්

රුඩී අර්ථය : බොහෝ දේ, නොයෙක් නොයෙක් දේ

"ලෝකේ නැති දේවල්වලින් මගේ ලාභ්‍යව පිරිලා"

ලෝක්ත්තරයා -

වාච්‍යාර්ථය : ලෝකය ඉක්මවූ පුද්ගලයා

රැඩී අර්ථය : කපටි පුද්ගලයා

"මං දැකෙලා නෑ ඔය වගේ ලෝක්ත්තරයෙක්"

වතුරෙ ගියා -

වාච්‍යාර්ථය : වතුරට ගසාගෙන යාම

රැඩී අර්ථය : මහන්සි වූ දෙයක් අපතේ යැම

"ලෛඩ් භෞද කරගන්න ගත්ත මහන්සිය වතුරෙ ගියා වගේ"

වටේ යනවා -

වාච්‍යාර්ථය : වට්ටිට යාම

රැඩී අර්ථය : අදාළ දෙය කරා නොකර වෙනත් අදාළ නොවන දේවල් කරා කිරීම

"වටේ යන්නේ නැතුව කෙළුන්ම ප්‍රශ්නෙ කතා කරන්න"

වලිගේ පාගගෙන -

වාච්‍යාර්ථය : තමාගේ වලිගේ පාගා ගැනීම

රැඩී අර්ථය : යමක් අවබෝධ කර නොගෙන අන් අයට බැණු වැදීම

"එයා වලිගේ පාගගෙන කෑ ගනනවා බොරුවට"

වවුල් පිළිවෙත -

වාච්‍යාර්ථය : වවුලාගේ වරියාව

රැඩී අර්ථය : ස්ථීර ප්‍රතිපත්තියක නොහිට වැනෙන හෝ වාසි පැත්ත අරමුණු කොට තීරණ ගැනීම

"මිනිහ නිකම් වවුලා වගේ වැනෙන ප්‍රතිපත්ති තියෙන මිනිහෙක්"

වහ කදුරු වගේ -

වාච්‍යාර්ථය : වහ කදුරු සේ

රැඩී අර්ථය : යම් කෙනෙකු පිළිබඳව හෝ යම් දෙයක් පිළිබඳව තිබෙන දැඩි අකමුන්ත් හෝ දැඩි පිළිකුල ඇගැවීම

"මට ඒ මිනිහා වහ කදුරු වගේ"

වහෙන් ඔරෝ භාෂාව -

වාච්‍යාර්ථය : 'මහෙන් වරෝ' යන කියමන අනෙක් පැත්තට හරවා 'මහෙන් වරෝ' යැයි කීම

රැඩී අර්ථය : යමක් කෙළින්ම නොකියා ව්‍යංගයයෙන් ප්‍රකාශ කිරීම

"වහෙන් ඔරෝ නොකියා කියන්න තියෙන දෙයක් කෙළින්ම කියාපං"

වැල් වටාරම් -

වාච්‍යාර්ථය : යුගල පදයකි

රැඩී අර්ථය : අවශ්‍ය දේ නොකියා ප්‍රයෝගනයක් නොමැති අනවශ්‍ය දේ කීම

"වැල් වටාරම් දොඩ්වන්නේ නැති ව වෙවිව දේ කියන්න"

වේවැල් කසාය -

වාච්‍යාර්ථය : වේවැල්වලින් ලැබෙන කසාය

රැඩී අර්ථය : වේවැලෙන් එල්ල කරන පහර

"පාඩිං නොකළුත් තාත්තාගෙන් වේවැල් කසාය"

සායම ගියා -

වාච්‍යාර්ථය : වරණ ගැන්වූ සායම් යැමු

රැඩී අර්ථය : ගොඩනගාගත් යහපත් ප්‍රතිරුපය හා ගොරවයට හානියක් සිදු වීම

"පගා ගහලා අහුවෙලා මිනිහගේ සායම ගියා"

සාර පොටේ එල්ලෙනවා -

වාච්‍යාර්ථය : අදින ලද සාරියේ පොටේ එල්ලීම

රැඩී අර්ථය : කාන්තාවන්ගේ පිහිට පැනීම

"සමහර සාරපොටේ එල්ලිලා වැඩ කරගන්න හරි දක්ෂයෝ"

සුදු භූමු ගානවා -

වාච්‍යාර්ථය : සුදු භූමු ආලේප කිරීම

රැඩී අර්ථය : යම් පුද්ගලයකු කළ වැරදි වසා ගැනීමට වැයම් කිරීම

"මිනිහ සුදු භූමු ගාන්න දැක්සයා"

ස්කේපෝර් විල් එක -

වාච්‍යාර්ථය : වාහනයක ඇති අමතර රෝදය

රැඩී අර්ථය : අනියම් බිරිඳී

"ස්කේපෝර් විල් එක නැතිව උණුව වැඩික් කරන්න බැං හේද"

හණ මිටි -

වාච්‍යාර්ථය : හණ තැමැති ගාකය කපා බැඳගත් මිටි

රැඩී අර්ථය : ගතානුගතික අදහස්; යල් පිතු අදහස්

"සියගෙ තියෙන්නේ හණ මිටි අදහස්", "මිනිහා හණමිටිකාරයා"

හම ගියා -

වාච්‍යාර්ථය : උඩු හම ඉවත්වීම

රැඩී අර්ථය : වෙහෙස මහන්සි වූ පුද්ගලයාට කිසිදු ප්‍රතිලාභයක් අත් නොවීම

"උගෙ හම ගියා මගේ හම ගියා"

හමස් මල්ල -

වාච්‍යාර්ථය : පසුව ප්‍රයෝගනයට ගැනීම සඳහා යම් යම් දේ තැම්පත් කරන පෙටරිය

රැඩී අර්ථය : ක්‍රියාත්මක නොවී ඉවතට විසිවුණු යෝජනා හෝ අදහස්

“සම්බිජේ කරපු යෝජනා ඔක්කොම හමස් මල්ලට ගියා”

හාවක් භූවක් නෑ -

වාච්‍යාර්ථය : ‘හා’ ගබඳයක් වත් ‘භූ’ ගබඳයක් වත් තැකි

රැඩී අර්ථය : කිසිදු ගබඳයක් නොමැති වීම

“අඹුරිර නීතිය දාලා පාරේ හාවක් භූවක් නෑ”

හැටට හැටේ -

වාච්‍යාර්ථය : හැටට හැට අනුපාතය

රැඩී අර්ථය : අධික වේගයෙන්

“කාරෙක එලවන්නේ හැටට හැටේ”

හැට භුට හමාරක් වැඩි -

වාච්‍යාර්ථය : ලුගල පදයකි

රැඩී අර්ථය : අප්‍රමාණ වැඩ කොටසක්

“පැන්කොං ගියත් මිනිහට හැට භුට හමාරක් වැඩි”

හැල හොල්මනක් නැහැ -

වාච්‍යාර්ථය : සෙලවෙන හොල්මන් නැති බව

රුඩී අර්ථය : නිස්කලංක බව; කිසිදු ජ්වයක් සිටින බවට ලකුණක් නැති බව

"මිනිහ මැරිලා ද බිං හැලහොල්මනක්වත් නැහෙ"

හිනා වෙලා පණ ගියා -

වාච්‍යාර්ථය : හිනාවෙලා මරණයට පත්වීම

රුඩී අර්ථය : දැඩි සේ සිනා සුණු බව අතිශයෝක්තියෙන් කිම

"මිනිහා කරපු විහිඹවලුට හිනා වෙලා පණ ගියා බිං"

හොට දානවා -

වාච්‍යාර්ථය : 'හොට' යනු කුරුල්ලෙකුගේ මුහුණේ ඇති ආහාර ගැනීමට උපයෝගි කර ගන්නා උල් තුඩ සි

රුඩී අර්ථය : මූණිව්වාවට මුහුණ පෙන්නා තමගේ සහභාගිත්වය පෙන්වීම; අනුත් කරගෙන යන කාර්යයකට හෝ පෙළද්ගලික කතාවකට අනවශ්‍ය ලෙස මැදිහත් වීම

"මාත් ගිහිං පොඩ්ඩික් හොට දාලා එන්නං"

හොම්බෙන් යනවා -

වාච්‍යාර්ථය : හොම්බක් ඇත්තේ සතුන්ට ය. හොම්බ ආධාරයෙන් යැම

රැඩී අර්ථය : කරදරයකට කමිකටුල්වකට හෝ මුදල් අහේනියකට මුහුණ දීම

"මේ දූවස්වල හොම්බෙන් යන්න වෙලා තියෙන්නේ"

හොර ගුහාව -

වාච්‍යාර්ථය : හොරුන් සිටින ගුහාව

රැඩී අර්ථය : වංචනික වැඩකටයුතු කෙරෙන ස්ථානය

"මේක මහ හොර ගුහාවක්"

හොර ගල් අභ්‍යන්තර -

වාච්‍යාර්ථය : හොරාගත් ගල් ඇහිලීම

රැඩී අර්ථය : තම උපායන් ක්‍රියාත්මක වීමට අවස්ථාව සැලසෙන තුරු රහස්‍යන් හෝ විමසිල්ලන් සිටීම

"මං දැක්කා රියේ හවුන සයිමා අපේ වත්ත පහළ හොර ගල් අභ්‍යන්තර"

"අනුමානයක් නැ උ තමයි කෙහෙල් කැන කපත්න ඇත්තේ"